

Mia Laiho kok ym.

Kirjallinen kysymys koronavirusepidemiaan varautumisesta sekä epidemiaan liittyvistä lääkkeiden, hoitotarvikkeiden ja sairaalapaikkojen riittävydestä

Eduskunnan puhemiehelle

Uusi koronavirustyyppi COVID-19 on lisätty 14.2.2020 yleisvaarallisten tartuntatautien luetteloon. Uusi virus on rakenteeltaan ja tartuntatavoiltaan samankaltainen kuin aiemmin tunnetut, vakavia sairauksia aiheuttavat SARS- ja MERS-koronavirukset, jotka ovat jo yleisvaarallisten tartuntatautien luettelossa. Tartuntatauti on yleisvaarallinen, jos taudin tarttuvuus on suuri, tauti on vaarallinen ja taudin leviäminen voidaan estää tautiin sairastuneeseen, taudinaiheuttajalle altistuneeseen tai tällaiseksi perustellusti epäiltyyn henkilöön kohdistettavilla toimenpiteillä, kuten karanteenilla tai eristyksellä.

Virus tarttuu ihmisestä toiseen pisaratartuntana. Itämisajan on arvioitu olevan noin 2—12 päivää, keskimäärin noin 5 päivää. Leviämisen tehokkuutta ja tartuttavuusaikaa ei vielä tunneta tarkasti. Yksittäisiä havaintoja oireettomien henkilöiden tartuttavuudesta on olemassa, mutta Kiinan viranomaisten ja WHO:n nykyarvion mukaan se on epätodennäköistä eikä vaikuta merkittävästi riskinarvioon. Tartuntoja on 19.2.2020 mennessä jo yli 73 000 ympäri maailmaa ja kuolleita yli 2 000. Infektoituneista potilaista 20 % on kriittisessä tilassa. Jos tauti leviää yhtä voimakkaasti usealle mantereelle, on vaarana sen eteneminen epidemiaksi myös meillä Suomessa. Runsaan matkailun vuoksi tautien siirtyminen toiselle puolelle maapalloa voi tapahtua nopeasti.

Viruksen saaneista noin 81 %:lla tauti on ollut lievä, ja he toipuvat normaalisti, mutta 14 %:lla on todettu keuhkokuume ja noin 2 % on kuollut tautiin. Kuolleisuus keskittyy erityisesti vanhempiin ikäluokkiin. Jos virustartunta osuu heikkoihin vanhuksiin, riski joutua sairaalahoitoon on suuri. Esimerkiksi pelkässä säännöllisen kotihoidon piirissä on tällä hetkellä Suomessa vajaat 60 000 vanhusta. Suurin piirtein saman verran vanhuksia on ympärivuorokautisessa hoivassa.

Suomen sairaaloissa on hyvä valmius tutkia ja hoitaa koronavirusinfektioita eristysolosuhteissa. Mutta onko järjestelmässä varauduttu lisääntyneisiin sairaalahoitopaikkoihin sekä siihen, miten iäkkäitä vanhuksia hoidetaan epidemiatilanteessa, jos he sairastuvat? Kotihoidossa olevien vanhusten toimintakyky on jo rajoittunut, ja jos he saavat infektion, he vaativat käytännössä sairaalahoitoa. Myös muut tarvitsevat hoitoa.

Terveystieteiden henkilöstö on keskeisessä asemassa tartuntatautien torjumisen kannalta, mutta he ovat myös suuressa riskissä sairastua. Terveystieteiden kentältä on kuulunut huolta ohjeistuksesta. Kaupungeista ja yksiköistä riippuen noudatetaan alueellisia ohjeita, eikä yhteistä kaik-

Kirjallinen kysymys KK 67/2020 vp

ki sairaanhoitopiirit kattavaa kansallista ohjeistusta ole. Tiedotuksen kattavuus sairaanhoitopiirin sisällä myös vaihtelee. Kentällä on epäselvyyttä esim. siitä, miten suojataan muita ihmisiä tartunnoilta, jos henkilöllä on vielä varmistamaton tautiepäily. Käytännön tason konkreettisia ohjeita kaivattaisiin. Terveystieteiden toimintayksiköitä on sekä julkisella että yksityisellä puolella. On tärkeää, että kaikki toimijat saavat riittävän informaation ja myös vastuut ovat selkeät. Mahdollisten tautitapausten nopea tunnistaminen on tärkeää, jotta tehokkailla torjuntatoimilla voidaan vähentää jatkotartuntojen riskiä.

Fimea on kehottanut lääkevalmistajia ja lääkkeiden maahantuojia arvioimaan uuden koronaviruksen mahdollisen leviämisen vaikutuksia lääkevalmistajien saatavuuteen sekä toimitusketjuihinsa ja varastotilanteeseensa. Lääkkeiden myyntiluvan haltijoiden on varmistettava, että toimitusketjut ovat riittävän joustavia kestämään toimitushäiriöitä. Suomessa turvataan lääkkeiden saatavuutta myös velvoitevarastoinnin avulla. Varastointivelvoite koskee lääketehtaita, lääkevalmistajien maahantuojia, terveydenhuollon toimintayksiköitä ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitosta. Velvoitevarastointilainsäädännön tarkoituksena on turvata lääkkeiden saatavuus ja käyttömahdollisuudet tilanteissa, joissa lääkkeiden tavanomainen saatavuus maahamme on vaikeutunut tai estynyt lääkkeiden toimituskatkosten, vakavan kriisin tai muun näihin verrattavan syyn takia. Velvoitevarasto ei kuitenkaan riitä epidemiatilanteessa huomioiden väestön muut sairaanhoidolliset tarpeet. Kun Suomessa jo nykytilanteessa on useissa lääkkeissä saatavuusongelmia, niin miten järjestelmä on varautunut ennakolta koronaviruksen mahdollisesti aiheuttamiin logistisiin tai lääkkeiden tuotannollisiin ongelmiin? Asiaa ei voi jättää vain seurannan varaan, vaan asiaan on varauduttava etukäteen.

THL on tehnyt toimenpideohjeen hoitohenkilökunnalle epäiltäessä koronaviruksen COVID-19 aiheuttamaa infektiota. Myös puolustusvoimat on tehnyt suunnitelman yhteistyössä THL:n kanssa. Kansallisissa ohjeistuksissa tulisi kiinnittää huomiota sosiaali- ja terveydenhuollon varautumisen ohella enemmän myös poikkihallinnollisesti niihin muihin rakenteisiin, joissa ihmisiä liikkuu. Myös mm. palvelualojen, kauppajien, päiväkotien ja koulujen henkilökunta ja heidän huomioimisensa tiedottamisessa ja riittävä ohjeistus on huomioitava muuttuvassa tilanteessa. Jos tilanteeseen ei ole ennakolta varauduttu, yksi sairastunut päiväkotilapsi voi ehtiä sairastuttaa jo monta ihmistä ennen kuin tilanteeseen havahdutaan. Talvilomasesongin ollessa kuumimmillaan ihmiset matkustavat myös mantereiden välillä, mikä lisää tartuntariskiä.

Kansainväliseen liikkuvuuteen ja matkailuun liittyvät tartuntatapaukset ovat Suomessa mahdollisia, kuten jo ensimmäinen tautitapaus osoitti. Lisääntyneen matkustelun takia tartunta voi lähteä myös muualta kuin Kiinasta.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus huolehtii, että kaikilla sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköillä on käytössään valtakunnalliset, yhtenäiset ja riittävän yksityiskohtaiset ohjeet koronavirusepäilyn kohdalla, ja miten ehkäistään jatkotartuntoja 24/7,

Kirjallinen kysymys KK 67/2020 vp

*kuinka hallitus varmistaa, että kansalaisilla, kouluilla, päiväkodeilla ja palvelualueilla työskentelevillä ihmisillä on yhtenäiset ohjeet, miten toimia, jos kohdataan tartuntatauti-
tiepöly,*

*miten hallitus on varautunut ennalta lääkkeiden ja tarvittavien suoja- ja hoitovaroiteiden
hankintaan epidemian/pandemian varalta ja*

*kuinka hallitus on varautunut vastaamaan kotihoidon ja muiden potilaiden sairaalahoito-
paikkojen ja henkilöstön tarpeen kasvuun, jos tautitilanne leviää Suomessa epidemiaksi/
pandemiaksi?*

Helsingissä 19.2.2020

Mia Laiho kok
Anna-Kaisa Ikonen kok
Timo Heinonen kok
Sari Tanus kd
Janne Heikkinen kok
Arja Juvonen ps
Terhi Koulumies kok
Sari Sarkomaa kok
Marko Kilpi kok
Mari-Leena Talvitie kok
Saara-Sofia Sirén kok
Veikko Vallin ps
Mauri Peltokangas ps
Jaana Pelkonen kok
Pauli Kiuru kok
Elina Lepomäki kok
Pihla Keto-Huovinen kok
Ville Kaunisto kok
Heikki Autto kok
Paula Risikko kok
Kari Tolvanen kok
Matias Marttinen kok